

U S T A W A

z dnia 16 sierpnia 1938 r.

o samorządzie gminy m. st. Warszawy.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Gmina m. st. Warszawy jest jednostką samorządu terytorialnego gminnego, powiatowego i wojewódzkiego oraz osobą publicznoprawną.

Art. 2. Przez użyte w ustawie niniejszej określenie „miasto“, „Rada Miejska“, „Zarząd Miejski“, „Prezydent Miasta“ — należy rozumieć gminę m. st. Warszawy, Radę Miejską, Zarząd Miejski i Prezydenta m. st. Warszawy; przez określenie „Magistrat“ — należy rozumieć Zarząd Miejski, działający kolegialnie; przez określenie członkowie Zarządu Miejskiego — Prezydenta i tymczasowego Prezydenta Miasta, wiceprezydentów i tymczasowych wiceprezydentów oraz ławników, chyba że z przepisów ustawy niniejszej wynika inaczej.

Obszar m. st. Warszawy.

Art. 3. (1) Miasto obejmuje obszar zamknięty granicami, istniejącymi w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej.

(2) Zmienić granice miasta można tylko w drodze ustawy.

(3) W razie włączenia do obszaru miasta całej gromady, gminy lub powiatu, ich majątek oraz wszelkie prawa i obowiązki przechodzą na miasto.

(4) Jeżeli zmiany obejmą tylko część gromady, gminy, powiatu lub jeżeli część obszaru

zostanie wydzielona z granic miasta, sprawy majątkowe będą uregulowane w drodze układów bezpośrednich. W przypadku niezawarcia układu decyzję dotyczącą rozrachunku wyda Minister Spraw Wewnętrznych. Układ rozrachunkowy, bądź prawomocne orzeczenie Ministra Spraw Wewnętrznych stanowią podstawę do wpisów hipotecznych.

(5) Przepisy miejskie obowiązujące na obszarze miasta będą obowiązywać na obszarze włączonym do jego granic od dnia włączenia, jeżeli Rada Miejska nie postanowi inaczej.

Obywatelstwo honorowe m. st. Warszawy.

Art. 4. (1) Rada Miejska może w drodze uchwały nadać obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej obywatelstwo honorowe stolicy.

(2) Cudzoziemcowi może Rada Miejska nadać obywatelstwo honorowe jedynie za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych.

(3) Nadanie obywatelstwa honorowego nie pociąga za sobą żadnych zobowiązań ze strony miasta.

(4) Pozbawienie obywatelstwa honorowego następuje w ten sposób, jak nadanie.

Zakres działania miasta.

Art. 5. (1) Do zakresu działania miasta należą wszystkie sprawy, dotyczące kultury, zdrowia i dobrobytu materialnego mieszkańców, jeżeli te sprawy nie zostały aktami ustawodaw-

czynami zastrzeżone władzom rządowym, samorządowi gospodarczemu lub innym instytucjom prawa publicznego. W szczególności do zakresu działania miasta należy:

1) zarządzanie majątkiem miejskim oraz jego dochodami i wydatkami,

2) zakładanie i utrzymywanie miejskich dróg, mostów, ulic, placów, ogrodów itp. urządzeń,

3) zakładanie i utrzymywanie środków miejskiej komunikacji,

4) zakładanie i utrzymywanie urzędzeń, służących do zaopatrywania mieszkańców w wodę, gaz i elektryczność oraz do usuwania śmieci, odpadków i wszelkich nieczystości,

5) opieka społeczna,

6) ochrona zdrowia publicznego, a zwłaszcza zakładanie, utrzymywanie i prowadzenie zakładów leczniczych, leczniczo-zapobiegawczych oraz innych zakładów i urzędzeń zdrowia publicznego,

7) zakładanie i utrzymywanie rzeźni, targowisk i hal targowych,

8) sprawy nadzoru budowlanego oraz rozbudowy miasta, a w szczególności dostarczanie ludności zdrowych i tanich mieszkań,

9) popieranie handlu, przemysłu i rzemiosła,

10) tworzenie i utrzymywanie kas oszczędności i zakładów zastawniczych,

11) szerzenie oświaty i kultury przez zakładanie i utrzymywanie szkół publicznych, przede wszystkim szkół powszechnych i zawodowych dokształcających, a poza tym innych szkół oraz bibliotek, muzeów, teatrów, innych instytucji i zakładów oświatowych bądź kulturalnych,

12) piecza nad obyczajnością publiczną,

13) popieranie wychowania fizycznego i sportu.

(2) Zadania powyższe, z wyjątkiem wymienionych w pkt 1), miasto spełnia bezpośrednio we własnym zarządzie lub pośrednio przez popieranie instytucji społecznych, które z tego tytułu podlegają kontroli Zarządu Miejskiego.

(3) W zakresie wskazanym w ust. (1) i (2) miasto działa w granicach obowiązujących aktów ustawodawczych samodzielnie, a jego organa są od innych władz państwowych hierarchicznie niezależne.

Art. 6. (1) Zakres, w jakim organa miejskie spełniają funkcje administracji rządowej oraz współdziałają w czynnościach innych organów państwowych, określają akty ustawodawcze oraz wydane w ich granicach rozporządzenia.

(2) W zakresie działalności, wymienionej w ust. (1), organa miejskie podlegają organom administracji rządowej bądź też innym właściwym organom państwowym.

Organa miasta.

Art. 7. Organami miasta są: Rada Miejska, Rady Dzielnicowe i Zarząd Miejski.

Rada Miejska.

Art. 8. (1) Rada Miejska jest organem stanowiącym i kontrolującym miasta.

(2) Członkami Rady Miejskiej są radni miejscy i członkowie Zarządu Miejskiego.

(3) Radni miejscy pełnią swe czynności honorowo.

(4) Radnych miejskich wybiera się na lat 5. Kadencja Rady Miejskiej biegnie od chwili ukonstytuowania się tego organu.

Art. 9. Radny miejski, wybrany na członka Zarządu Miejskiego, traci mandat radnego.

Art. 10. (1) Na miejsce radnych miejskich, którzy ubyli z grona radnych, wchodzi zastępcy w porządku, ustalonym w prawie wyborczym.

(2) Radni miejscy powołani z listy zastępców sprawują mandaty tylko do końca kadencji Rady Miejskiej.

Art. 11. (1) Nie mogą być radnymi miejskimi pozostający w służbie czynnej: żołnierze, funkcjonariusze działających na terenie miasta władz administracji ogólnej, funkcjonariusze policji państwowej i straży granicznej oraz funkcjonariusze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

(2) Pracownik miasta lub jego przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędzeń, nie wyłączając tych, które posiadają odrębną osobowość prawną, wybrany na radnego miejskiego, zrzeka się swego stanowiska, jeżeli w ciągu 7 dni po wyborze złoży na ręce Prezydenta Miasta oświadczenie o przyjęciu wyboru. Niezłożenie tego oświadczenia powoduje utratę mandatu.

(3) Osoba, która w chwili wyboru na radnego miejskiego pozostaje, poza przypadkami wymienionymi w ust. (2), w stosunkach prywatnoprawnych z miastem, powodujących dlań zobowiązania, nie może objąć mandatu, dopóki trwają te stosunki i dopóki rozrachunki z nich wynikające nie są ostatecznie uregulowane. Wyjątek stanowią stosunki prawne, wynikające z korzystania z zakładów, przedsiębiorstw, instytucji i urzędzeń miejskich na warunkach ogólnych, ustalonych dla mieszkańców stolicy oraz stosunki, wynikające z najmu pomieszczeń dla własnych celów mieszkaniowych lub handlowo - przemysłowych i dzierżawy drobnych parcel, jeżeli najem lub dzierżawa oparte są na warunkach, ustalonych powszechnie dla danego typu przedmiotu najmu lub dzierżawy. Nierozwiązanie trwających stosunków i nieuregulowanie rozrachunków z nich wynikających w ciągu 2 miesięcy od daty wyboru powoduje utratę mandatu.

Art. 12. (1) Radny miejski traci mandat, jeżeli w okresie jego sprawowania zajdzie albo wiadoma się stanie okoliczność, która wyłączałaby jego wybieralność.

(2) Sprawowanie mandatu radnego zawieszono z mocy prawa na czas trwania postępowania karnego w sprawach o zbrodnie, zagrożone karą dodatkową utraty praw publicznych

i obywatelskich praw honorowych, a to od chwili doręczenia aktu oskarżenia aż do zakończenia postępowania karnego wyrokiem prawomocnym lub umorzenia tego postępowania. Sprawowanie mandatu radnego miejskiego podlega także zawieszeniu w razie skazania wyrokiem choćby nieprawomocnym Sądu Wojskowego na karę wydalenia z wojska lub marynarki wojennej albo z korpusu oficerskiego — na czas aż do prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

(3) Fakt zawieszenia, wygaśnięcia lub utraty mandatu stwierdza Prezydent Miasta, podając to na piśmie do wiadomości interesowanemu radnemu oraz Radzie Miejskiej na najbliższym jej posiedzeniu. Interesowanemu radnemu przysługuje w ciągu 14 dni po otrzymaniu zawiadomienia prawo wniesienia odwołania do władzy nadzorczej.

Art. 13. (1) Kto wyraził zgodę na postawienie swej kandydatury na stanowisko radnego miejskiego, obowiązany jest przyjąć mandat i sprawować go do końca kadencji, bądź dopóki mieszka na obszarze miasta i posiada prawo wybieralności.

(2) Do złożenia mandatu przed upływem kadencji uprawniony jest z mocy ustawy każdy, kto objął urząd publiczny, bądź przyjął mandat w innym związku samorządu terytorialnego.

(3) Magistrat zezwoli na złożenie mandatu przed upływem kadencji Rady Miejskiej osobom, które:

1) wskutek ułomności fizycznej lub znacznie nadwątlonego zdrowia, bądź też złego położenia gospodarczego nie mogą sprawować obowiązków publicznych,

2) są stale zatrudnione poza obszarem miasta, albo mają zajęcie, połączone z częstym i dłuższym wydalaniem się poza obszar miasta,

3) podadzą inne ważne powody, zasługujące na uwzględnienie.

(4) Magistrat ma prawo nałożyć na osobę, która bezprawnie odmówiła przyjęcia mandatu lub złożyła go przed upływem kadencji, nie będąc do tego uprawniona w myśl ust. (2), ani nie mając zezwolenia, przewidzianego w ust. (3), jednorazowe świadczenie w wysokości od 100 do 1000 zł na korzyść miasta. Stronie służy prawo wniesienia odwołania od decyzji Magistratu w ciągu 14 dni po dniu doręczenia do Ministra Spraw Wewnętrznych. Ściąganie nałożonego świadczenia odbywa się w sposób, przewidziany dla danin samorządowych.

(5) Przepisów artykułu niniejszego nie stosuje się, jeżeli radny nie może wykonywać mandatu w myśl art. 11, 12 i 60.

Art. 14. (1) Do zakresu działania Rady Miejskiej należy stanowienie norm i zasad, dotyczących zarządu sprawami miasta i jego gospodarki, podejmowanie również innych uchwał w poszczególnych sprawach, zastrzeżonych Radzie Miejskiej ustawą niniejszą oraz kontrola nad działalnością Zarządu Miejskiego; w szcze-

gólności do zakresu działania Rady Miejskiej należy:

1) stanowienie o dobrowolnym podejmowaniu zadań o charakterze publicznym, jeżeli nie sprzeciwiają się temu przepisy prawne,

2) wybór komisji Rady Miejskiej,

3) uchwalanie regulaminów obrad Rady Miejskiej, Rad Dzielnicowych oraz komisji Rady Miejskiej,

4) ustanawianie rodzaju i ilości stanowisk służbowych oraz wysokości przywiązanych do nich uposażeń,

5) ustanawianie norm wynagrodzeń lub odszkodowania dla członków Zarządu Miejskiego oraz norm dotyczących diet i kosztów podróży,

6) uchwalanie przepisów o obowiązkach i prawach pracowników miejskich tudzież ustanawianie dla nich przepisów dyscyplinarnych,

7) uchwalanie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym Prezydenta Miasta i wiceprezydentów oraz pracowników miejskich, tudzież pozostałych po nich wdów i sierot,

8) uchwalanie przepisów miejscowych (statutów miejscowych) w przypadkach i zakresie, przewidzianych aktami ustawodawczymi,

9) decydowanie o nabyciu, zamianie i zbyciu praw i nieruchomości, jeżeli wartość przedmiotu umowy przewyższa 50.000 zł,

10) decydowanie o oddaniu w dzierżawę (najem) na okres ponad 6 lat wszelkich nieruchomości oraz przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędów miejskich, jak również o udzieleniu na nie koncesji ponad powyższy okres,

11) decydowanie o przyjęciu darowizny i zapisu o wartości ponad 20.000 zł, uczynieniu darowizny o wartości ponad 5.000 zł, oraz ustanowieniu bądź objęciu zarządu fundacji,

12) stanowienie o założeniu, przekształceniu i zwinięciu przedsiębiorstw i zakładów miejskich oraz o wnoszeniu i znoszeniu budowli o wartości ponad 50.000 zł,

13) decydowanie o udzieleniu przez miasto poręki finansowej oraz zaciągnięciu pożyczki ponad sumę 50.000 zł, oddaniu w zastaw przedmiotu wartości ponad 50.000 zł oraz innym obciążeniu miasta ponad tę sumę,

14) uchwalanie preliminarza budżetowego miasta,

15) ustanawianie zasad lokaty kapitałów oraz zasad zarządu i użytkowania majątku, jak również wszelkich przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędów,

16) ustanawianie danin komunalnych, stanowienie o obowiązku innych świadczeń na cele miasta oraz ustalanie sposobu poboru tych danin i świadczeń,

17) podejmowanie uchwał w sprawie ustalania i zmiany nazw dzielnic, ulic i placów oraz w sprawie wnoszenia pomników na placach publicznych,

18) ustanawianie norm postępowania w sprawach przetargów publicznych przy robo-

tach i dostawach, sprzedaży, kupnie i oddawaniu w dzierżawę nieruchomości i ruchomości miejskich,

19) decydowanie o umarzaniu należności, przypadających miastu z tytułów publiczno i prywatnoprawnych w przypadkach, gdy należność przewyższa 5.000 zł,

20) zatwierdzanie sprawozdań z wykonania budżetu oraz rocznych zamknięć i bilansów przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędzeń miejskich,

21) uchwalanie wniosków oraz wydawanie opinii w sprawie zmiany granic miasta,

22) wydawanie opinii w sprawach potrzeb miasta oraz uchwalanie w tym zakresie wniosków,

23) inne sprawy, przewidziane obowiązującymi przepisami, jeżeli nie mają charakteru czynności zarządzających i wykonawczych.

(2) W sprawach powyższych Rada Miejska podejmuje uchwały na wniosek Magistratu lub radnych.

(3) Uchwałę, której wykonanie należeć będzie do Zarządu Miejskiego, Rada Miejska może podjąć na wniosek swych członków dopiero po uprzednim wypowiedzeniu się Magistratu, chyba że Magistrat nie zajmie stanowiska w ciągu 7 dni po zgłoszeniu wniosku przez członków Rady Miejskiej na ręce przewodniczącego.

Art. 15. (1) Posiedzenia Rady Miejskiej zwołuje Prezydent Miasta w miarę potrzeby, obowiązany jest jednak zwoływać je przynajmniej raz na 2 miesiące.

(2) Prezydent Miasta zwołuje posiedzenie Rady Miejskiej, jeżeli żąda tego co najmniej $\frac{1}{5}$ część ustawowej liczby radnych miejskich, Komisja Rewizyjna lub Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 16. (1) Na posiedzeniach Rady Miejskiej przewodniczy Prezydent Miasta lub wyznaczony przez niego wiceprezydent.

(2) W przypadkach, gdy chodzi o wybory Komisji Rewizyjnej, jak również gdy Rada Miejska rozpatruje sprawozdania i wnioski Komisji Rewizyjnej lub podejmuje w tym zakresie uchwały, przewodniczy jeden z radnych, wybierany każdorazowo w tym celu przez Radę Miejską zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu.

Art. 17. (1) Do ważności posiedzeń wymagana jest obecność przynajmniej $\frac{2}{5}$ ustawowej liczby członków Rady Miejskiej.

(2) Do powzięcia uchwał w sprawach regulaminu Rady Miejskiej, statutów miejscowych, zbycia praw i nieruchomości o wartości przewyższającej 250.000 zł oraz pozbawienia mandatu radnego niezbędna jest obecność co najmniej $\frac{3}{5}$ ustawowej liczby członków Rady Miejskiej.

Art. 18. (1) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, z wyjątkiem przypadków, w których ustawa niniejsza wymaga kwalifi-

kowanej większości głosów. W razie równości głosów wniosek upada.

(2) Głosowanie jest jawne. Na żądanie $\frac{1}{4}$ obecnych przewodniczący zarządza głosowanie tajne. Głosowanie przy wyborach jest zawsze tajne.

(3) Na żądanie $\frac{1}{4}$ obecnych przewodniczący zarządza głosowanie imienne.

Art. 19. (1) Posiedzenia Rady Miejskiej są jawne.

(2) Na wniosek jednak Prezydenta Miasta lub przynajmniej $\frac{1}{4}$ obecnych może Rada Miejska większością $\frac{2}{3}$ głosów obecnych uchwalić posiedzenie tajne.

(3) Podczas obrad nad budżetem i rozpatrywania rachunków miejskich posiedzenia muszą być zawsze jawne.

Art. 20. Jawnym obradom Rady Miejskiej może się przysłuchiwać publiczność dopuszczona na galerię sali posiedzeń za kartami wstępu, wydanymi przez biuro Zarządu Miejskiego. W razie zakłócenia porządku przewodniczący może zarządzić opróżnienie galerii.

Art. 21. Członek Rady Miejskiej może być zarządzeniem przewodniczącego usunięty z sali obrad, jeśli mimo dwukrotnego ostrzeżenia nie stosuje się do regulaminu obrad. Zarządzenie przewodniczącego może być uchylone uchwałą Rady, powziętą większością $\frac{2}{3}$ głosów obecnych.

Art. 22. (1) Rada Miejska większością $\frac{3}{5}$ głosów obecnych na posiedzeniu może radnego miejskiego pozbawić mandatu za czyn hańbiący.

(2) Rada Miejska może podjąć uchwałę w powyższej sprawie nie inaczej, jak na wniosek powołanej przez siebie komisji, która przeprowadzi dochodzenie, zbada dokumenty i przesłucha interesowanego radnego.

(3) Od uchwały o pozbawieniu mandatu służy interesowanemu radnemu miejskiemu w ciągu dni 14 po dniu doręczenia mu uchwały prawo wniesienia odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 23. (1) Radny miejski i ławnik nie przybywający na posiedzenia Rady Miejskiej bez usprawiedliwionych powodów podlega karze od 10 do 100 zł; karę nakłada Prezydent Miasta.

(2) Opuszczenie przez radnego miejskiego lub ławnika bez usprawiedliwionych powodów 3 kolejnych posiedzeń Rady Miejskiej powoduje utratę mandatu; o utracie mandatu orzeka Rada Miejska.

(3) Radnemu miejskiemu, bądź ławnikowi przysługuje w ciągu 14 dni po doręczeniu mu orzeczenia o utracie mandatu prawo wniesienia odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 24. Uchwały Rady Miejskiej będą podawane do wiadomości publicznej w sposób ustalony przez Radę Miejską, oraz w odpisach

udzielane Ministrowi Spraw Wewnętrznych i innym zainteresowanym ministrom — w ciągu 14 dni po ich powzięciu.

Art. 25. (1) Rada Miejska może powoływać na okres swej kadencji albo na krótszy czas do poszczególnych spraw komisje spośród swych członków i w miarę potrzeby spośród innych mieszkańców miasta, posiadających prawo wybieralności na radnego miejskiego. Komisje mogą powoływać ze swego grona podkomisje. Rada Miejska może z zakresu swego działania przekazać komisji rozpatrywanie i opiniowanie poszczególnych spraw, dotyczących administracji i gospodarki miejskiej, przygotowywanie wniosków na Radę Miejską, jak również decyzje w poszczególnych sprawach, wymagających uchwały Rady Miejskiej. W tym ostatnim przypadku komisje mogą składać się jedynie z członków Rady Miejskiej.

(2) Przewodniczenie w komisjach należy do Prezydenta Miasta lub członka Zarządu Miejskiego, przez niego wyznaczonego.

(3) Przepisy powyższe nie dotyczą Komisji Rewizyjnej.

(4) Do członków komisji, nie wyłączając członków Komisji Rewizyjnej, stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 i 12.

Art. 26. (1) Stałym organem Rady Miejskiej w zakresie kontroli nad działalnością finansową i gospodarczą Zarządu Miejskiego jest Komisja Rewizyjna.

(2) Komisję Rewizyjną na czas kadencji Rady Miejskiej w składzie 15 osób wybierają radni miejscy spośród siebie lub spoza swego grona tajnie, z uwzględnieniem zasady stosunkowego podziału mandatów. Radni miejscy wybierają jednocześnie 9 zastępców członków Komisji Rewizyjnej. Członkowie Zarządu Miejskiego nie mogą być wybierani do Komisji Rewizyjnej.

(3) Komisja Rewizyjna jest organem kolegiальnym. Pracami Komisji Rewizyjnej kieruje przewodniczący, wybrany przez Komisję spośród jej członków. Rada Miejska uchwała odpowiednią liczbę stanowisk płatnych pracowników stałego biura Komisji Rewizyjnej.

Art. 27. (1) Do zakresu działania Komisji Rewizyjnej należy:

1) kontrola nad finansową i gospodarczą działalnością miasta zarówno w zakresie administracji, jak i jego przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędzeń pod względem legalności, zgodności z uchwałami Rady Miejskiej i budżetem oraz celowości i przestrzegania zasad oszczędności w gospodarce publicznej, jak również

2) składanie Radzie Miejskiej sprawozdań z wyników kontroli.

(2) Z zakresu działania Komisji Rewizyjnej wyłączone są sprawy, wymienione w art. 6; nie podlegają jednak wyłączeniu wykonanie budżetu, związanego z tymi sprawami, oraz

czynności kasowo - rachunkowe, dotyczące tych spraw.

(3) Komisja Rewizyjna, jak również z jej upoważnienia co najmniej 2 jej członkowie łącznie, mają — po uprzednim porozumieniu z Prezydentem Miasta — dostęp do biur i innych lokali Zarządu Miejskiego, zakładów, przedsiębiorstw, instytucji i wszelkich urzędzeń miejskich, do kas. oraz wszystkich ksiąg i dokumentów rachunkowych i kasowych w biurach Zarządu Miejskiego, oraz w zakładach, przedsiębiorstwach, instytucjach i urządzeniach miejskich.

(4) Komisja Rewizyjna może korzystać z pomocy powołanych przez siebie rzeczoznawców.

(5) Jeżeli przewodniczący Komisji Rewizyjnej nie jest radnym miejskim, może brać udział z głosem doradczym w posiedzeniach Rady Miejskiej, na których są rozpatrywane wnioski i sprawozdania Komisji Rewizyjnej.

(6) Jeżeli Komisja Rewizyjna nie zażąda wcześniejszego zwołania Rady Miejskiej (art. 15 ust. (2)) celem przedstawienia jej sprawozdania, Prezydent Miasta obowiązany jest przedstawić sprawozdanie Komisji Rewizyjnej wraz z ewentualnymi wyjaśnieniami Zarządu Miejskiego na najbliższym po otrzymaniu tego sprawozdania normalnie zwołanym posiedzeniu Rady Miejskiej.

Art. 28. Do członków Komisji Rewizyjnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 46 ust. (2).

Art. 29. (1) W razie, gdy Rada Miejska po wysłuchaniu opinii Komisji Rewizyjnej odmówi przyjęcia do wiadomości rocznego sprawozdania z wykonania budżetu (zatwierdzenia rocznych zamknięć rachunkowych i bilansów), Przewodniczący Rady Miejskiej (art. 16 ust. (2)) prześle niezwłocznie uchwałę Rady Miejskiej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który zbada zarzuty, podniesione przeciw Zarządowi Miejskiemu i wyda lub spowoduje wydanie odpowiednich zarządzeń. O wyniku badań i treści swych zarządzeń Minister Spraw Wewnętrznych niezwłocznie zawiadomi Radę Miejską.

(2) W razie podniesienia przez Radę Miejską na tle innych sprawozdań Komisji Rewizyjnej zarzutów przeciwko Zarządowi Miejskiemu, Prezydent Miasta prześle uchwałę Rady Miejskiej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, jeżeli Rada Miejska tak postanowi. Uchwały w tej sprawie mogą zapadać tylko po wysłuchaniu Prezydenta Miasta.

Art. 30. Minister Spraw Wewnętrznych może wzywać przewodniczącego Komisji Rewizyjnej do składania sprawozdań i wyjaśnień w zakresie czynności Komisji.

Rady Dzielnicowe.

Art. 31. Rada Miejska uchwałą, wymagającą zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, podzieli obszar miasta na dzielnice. W razie niepowzięcia takiej uchwały w ciągu 6 mie-

sięcy po ukonstytuowaniu się Rady Miejskiej, wybranej po wejściu w życie ustawy niniejszej, podziału miasta na dzielnice dokona Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 32. (1) Stosownie do podziału na dzielnice ustanawia się w każdej dzielnicy radę dzielnicową.

(2) W skład Rady Dzielnicowej wchodzi radni miejscy oraz ich zastępcy, wybrani w okręgach wyborczych z danej dzielnicy.

(3) W skład Rady Dzielnicowej Magistrat powoła nadto radnych dzielnicowych spośród mieszkańców dzielnicy w ilości nie większej niż $\frac{1}{3}$ liczby członków Rady Dzielnicowej, wchodzących do niej na podstawie ust. (2).

(4) Kadencja Rady Dzielnicowej odpowiada kadencji Rady Miejskiej.

(5) Przewodniczących rad dzielnicowych wybierają rady dzielnicowe na zebraniach zwołanych przez Zarząd Miejski i odbytych pod przewodnictwem delegowanych członków Zarządu Miejskiego spośród radnych wybranych w okręgu danej dzielnicy.

(6) Sposób powołania radnych dzielnicowych, o których mowa w ust. (3), oraz ukonstytuowania się rad dzielnicowych określi Rada Miejska nie później, niż w ciągu 6 miesięcy od chwili ukonstytuowania się organów zarządzających gminy. Uchwała ta wymaga zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 33. (1) Radni dzielnicowi powinni odpowiadać warunkom wybieralności na radnych miejskich.

(2) Przepisy art. 11 — 13 ustawy niniejszej stosuje się odpowiednio do radnych dzielnicowych.

Art. 34. (1) Do zakresu działania Rady Dzielnicowej należy:

1) ustalanie potrzeb dzielnicy i uchwalanie stosownych wniosków do Rady Miejskiej i Zarządu Miejskiego,

2) opiniowanie spraw dotyczących dzielnicy, przekazywanych Radzie Dzielnicowej przez Radę Miejską lub Zarząd Miejski.

(2) Wniosek Rady Dzielnicowej musi być rozpatrzony przez właściwy organ miejski i o sposobie załatwienia tego wniosku powinna być Rada Dzielnicowa zawiadomiona. Zawiadomienie to nie ma charakteru aktu administracyjnego, od którego by służył środek prawny.

(3) Rada Miejska uchwałą, wymagającą zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, może zwiększyć zakres działania poszczególnych bądź wszystkich rad dzielnicowych, oraz powołać dzielnicowe organa wykonawcze.

Art. 35. Radni dzielnicowi mogą być za ich zgodą powoływani przez Zarząd Miejski do współdziałania w wykonywaniu zadań administracji miejskiej.

Art. 36. (1) Rada Dzielnicowa może powoływać spośród swych członków komisje dla

przygotowywania poszczególnych spraw,

(2) Przewodniczących komisyj powołuje Rada Dzielnicowa ze swego grona.

Art. 37. Do ważności posiedzeń Rady Dzielnicowej wymagana jest obecność przynajmniej $\frac{2}{3}$ ogólnej liczby członków Rady Dzielnicowej.

Art. 38. W ciągu 6 miesięcy po ukonstytuowaniu się Rady Miejskiej, wybranej po wejściu w życie ustawy niniejszej, Rada ta uchwali regulaminy obrad rad dzielnicowych. Jeżeli w terminie powyższym tego nie uczyni, regulamin obrad uchwałą dla siebie rady dzielnicowe. Zmiana regulaminu wymaga zgody Rady Miejskiej.

Zarząd Miejski.

Art. 39. Zarząd Miejski jest organem zarządzającym i wykonawczym miasta.

Art. 40. (1) Zarząd Miejski składa się z Prezydenta Miasta, 5 wiceprezydentów i 9 ławników. W razie niedokonania wyboru ławników pomimo wezwania ze strony władzy nadzorczej i wyznaczenia radnym w tym celu co najmniej 14 dniowego terminu, w skład Zarządu Miejskiego wchodzi tylko Prezydent Miasta i wiceprezydenci.

(2) Prezydenta Miasta oraz wiceprezydentów wybierają na 10 lat radni miejscy w głosowaniu tajnym większością głosów ustawowej ich liczby. Przy zachowaniu tej zasady należy w razie potrzeby zastosować głosowanie ściślejsze.

(3) Ławników wybierają radni w głosowaniu tajnym i stosunkowym. Na zebraniu radnych, zwołanym w celu dokonania wyboru członków Zarządu Miejskiego, przewodniczy jeden z radnych, wybrany przez obecnych radnych. Kadencja ławników biegnie równolegle do końca kadencji Rady Miejskiej.

(4) Członkowie Zarządu Miejskiego, ustępującego wskutek upływu kadencji, urzędują do chwili ukonstytuowania się nowo wybranego Zarządu Miejskiego.

(5) Przepisy szczegółowe w zakresie ust. (2) — (4) ustala regulaminy wyborcze wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 41. (1) Ławnicy powinni odpowiadać warunkom wybieralności na radnych miejskich. Do wszystkich członków Zarządu Miejskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 i 12, przepisy zaś art. 13 tylko do ławników. W stosunku do Prezydenta Miasta i wiceprezydentów decyduje, przewidziana w art. 12 ust. (3) wydaje Minister Spraw Wewnętrznych, powiadamiając o niej Radę Miejską na najbliższym posiedzeniu za pośrednictwem przewodniczącego Rady.

(2) Na urząd Prezydenta Miasta i wiceprezydentów mogą być powoływane tylko osoby, które obok warunków wybieralności na radnych miejskich, w którymkolwiek mieście na

obszarze Państwa, posiadają wyższe wykształcenie, zakończone przepisaniem egzaminami oraz wykażą się co najmniej pięcioletnią pracą w charakterze członka zarządu miejskiego lub na samodzielnym stanowisku w administracji samorządu terytorialnego, bądź też na stanowisku urzędnika państwowego I kategorii we władzach administracji rządowej.

(3) Prezes Rady Ministrów może zwolnić osobę, wybraną na Prezydenta Miasta, zaś Minister Spraw Wewnętrznych osobę wybraną na wiceprezydenta — od wymaganego cenzusu wykształcenia, bądź od wykazania się uprzednią praktyką.

Art. 42. (1) Wybór Prezydenta Miasta wymaga zatwierdzenia Prezesa Rady Ministrów, a wybór wiceprezydentów — zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Jeżeli radni miejscy nie dokonali wyboru Prezydenta Miasta lub wiceprezydentów, bądź zwlekają z wyborem, Minister Spraw Wewnętrznych nakazuje dokonanie go w terminie co najmniej dwutygodniowym, jeżeli zaś i w tym terminie wybór nie doszedł do skutku władza, powołana do zatwierdzenia wyboru, obsadza wakujące stanowiska przez tymczasowego Prezydenta Miasta oraz tymczasowych wiceprezydentów, którzy sprawują urząd do czasu zatwierdzenia wyboru. Radni miejscy mogą dokonać wyboru w każdym czasie.

(3) Jeżeli władza odmówiła zatwierdzenia wyboru Prezydenta Miasta lub wiceprezydenta, następuje nowy wybór.

(4) Jeżeli ponowny wybór nie doszedł do skutku w terminie oznaczonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych, lub nie uzyskał zatwierdzenia, władza, powołana do zatwierdzenia, ustanawia tymczasowego Prezydenta Miasta lub także tymczasowych wiceprezydentów, którzy sprawują urząd do czasu zatwierdzenia ponownego wyboru. Radni miejscy mogą dokonać wyboru w każdym czasie.

(5) Nowych wyborów nie można zarządzić przed upływem 2 miesięcy od dnia podania radnym miejskim do wiadomości decyzji odmawiającej zatwierdzenia. Prawo zaskarżenia tej decyzji służy radnym miejskim w ilości $\frac{2}{3}$ ich ustawowej liczby. Jeżeli radni miejscy wniosą skargę — nowych wyborów nie można zarządzić przed upływem 4 miesięcy od daty złożenia skargi. Zrzeczenie się prawa wniesienia skargi oraz wycofanie już wniesionej, powoduje utratę prawa do wniesienia skargi oraz uprawnia do zarządzania wyborów przed upływem wymienionych terminów.

(6) Jeżeli w ciągu roku od dnia powołania tymczasowego Prezydenta Miasta i tymczasowych wiceprezydentów w myśl przepisów ust. (4) nie zostanie obsadzone w drodze wyboru stanowisko Prezydenta Miasta i co najmniej 3 wiceprezydentów, — Radę Miejską należy rozwiązać. W tym przypadku stosuje się odpowiednio przepisy art. 70 ust. (4).

(7) Wybory do nowej Rady Miejskiej powinny się odbyć przy odpowiednim zachowaniu co do terminów ich zarządzenia przepisów ust. (5), w ciągu roku od daty rozwiązania.

Art. 43. Prezydent Miasta i wiceprezydenci składają na ręce Ministra Spraw Wewnętrznych przysięgę. Osoby, którym ich religia nie pozwala na składanie przysięgi oraz osoby, nie należące do żadnego prawnie uznanego wyznania, składają przyrzeczenie. Rotę przysięgi i przyrzeczenia ustala Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 44. Prezydent Miasta lub wiceprezydent zamierzając ustąpić z zajmowanego stanowiska, zgłasza zamiar ustąpienia Radzie Miejskiej, jeżeli nie jest ona rozwiązana i Prezesowi Rady Ministrów, jeżeli chodzi o Prezydenta Miasta, a Ministrowi Spraw Wewnętrznych, jeżeli chodzi o wiceprezydenta miasta. Prezes Rady Ministrów, względnie Minister Spraw Wewnętrznych może uzależnić przyjęcie zgłoszenia od przekazania funkcji następcy i wprowadzenia go w urządowanie. Ustępującemu należy w każdym razie dać możliwość opuszczenia stanowiska przed upływem miesiąca od dnia zgłoszenia zamiaru ustąpienia.

Art. 45. (1) Czynności służbowe Prezydenta Miasta i wiceprezydentów powinny stanowić ich główne zajęcie. Nie mogą oni oddawać się poza urzędem płatnym zajęciom, których wykonywanie pozostawałoby w sprzeczności z ich obowiązkami służbowymi albo mogłoby wywołać uzasadnione podejrzenie o stronnictwość lub interesowność. Decyzje w tych sprawach w stosunku do Prezydenta Miasta należą do Ministra Spraw Wewnętrznych, a w stosunku do wiceprezydentów — do Prezydenta Miasta.

(2) Prezydenta Miasta w czasie jego nieobecności lub niemożności pełnienia przez niego czynności służbowych zastępuje wiceprezydent przez niego wyznaczony. Przechodzą nań wszystkie prawa i obowiązki Prezydenta Miasta. Pozostali wiceprezydenci są pomocnikami Prezydenta Miasta i zastępują go w zakresie przez niego ustalonym.

(3) Praca ławników ogranicza się do udziału w posiedzeniach Magistratu oraz w posiedzeniach komisji, wyłonionych przez Zarząd Miejski lub Radę Miejską, a ponadto do opracowywania i referowania na posiedzeniach Magistratu na zlecenie Prezydenta Miasta poszczególnych spraw bieżących. Przepisy te nie wyłączają szerszego dobrowolnego udziału ławników w pracach bieżących Zarządu Miejskiego z zastrzeżeniem, że wszelkie ich prace w tym zakresie są honorowe.

Art. 46. (1) Tytułem wynagrodzenia za wykonywanie obowiązków służbowych Prezydent Miasta i wiceprezydenci pobierają przez czas sprawowania mandatu stałe uposażenie z funduszków miasta według norm, określonych w obowiązujących przepisach lub uchwalonych

przez Radę Miejską i zatwierdzonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych przed dokonaniem wyboru. Rada Miejska może przyznać Prezydentowi Miasta oraz wiceprezydentom dodatek funkcyjny, nie przekraczający 100% uposażenia, stanowiącego podstawę do wymiaru zaopatrzenia emerytalnego. Uchwała w sprawie przyznania, zmniejszenia lub cofnięcia tego dodatku wymaga zatwierdzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Ławnikom można przyznać jedynie diety za udział w posiedzeniach Magistratu oraz w poszczególnych przypadkach odszkodowanie z tytułu wykonywanej pracy, odpowiadające jej rodzajowi i ilości czasu poświęconego miastu, jeżeli wskutek tej pracy ponoszą znaczny uszczerbek w zarobkach w swoim zawodzie.

(3) Prezydentowi Miasta i wiceprezydentom oraz pozostałym po nich wdowom i sierotom służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego (pensji wdowiej i sieroczej) i do odprawy z funduszków emerytalnych w wymiarze i na zasadach, dotyczących pracowników administracyjnych miasta, jeżeli Rada Miejska nie poweźmie w tej sprawie przed dokonaniem wyboru Prezydenta Miasta i wiceprezydentów specjalnej uchwały, która podlega zatwierdzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 47. Zarząd Miejski działa bądź kolegialnie, jako Magistrat pod przewodnictwem Prezydenta Miasta, bądź też jednoosobowo przez Prezydenta Miasta.

Art. 48. (1) Do zakresu działania Magistratu należą sprawy następujące:

- 1) przygotowanie spraw, o których stanowi Rada Miejska,
- 2) ustalanie planu wykonania budżetu,
- 3) uchwalanie regulaminów Magistratu i jego komisji,
- 4) decydowanie o zbyciu, zamianie i nabyciu praw i nieruchomości, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przewyższa 50.000 zł,
- 5) decydowanie o udzieleniu przez miasto poręki finansowej, o zaciągnięciu pożyczki do sumy 50.000 zł, o oddaniu w zastaw przedmiotów wartości do 50.000 zł oraz innym obciążeniu majątku miasta do tej wysokości,
- 6) ustanawianie opłat za korzystanie z przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędzeń miejskich, jak również ustalanie opłat administracyjnych,
- 7) umarzanie należności, przypadających gminie z tytułów publiczno prywatnoprawnych, do sumy 5.000 zł,
- 8) decydowanie w sprawach oddania w dzierżawę (najem) nieruchomości, przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędzeń miejskich na okres do 6 lat, jak również udzielanie na okres nie dłuższy koncesyj na zakłady, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędzenia zgodnie z zasadami i warunkami, ustalonymi przez Radę Miejską,
- 9) decydowanie o wznoszeniu i znoszeniu budowli o wartości do 50.000 zł,

10) rozpatrywanie i zatwierdzanie ofert, składanych przy wszelkich przetargach publicznych w myśl zasad, ustalonych przez Radę Miejską,

11) decydowanie o wszczęciu i odstąpieniu od sporu sądowego oraz ustalanie warunków układu pojednawczego w sprawach prywatnoprawnych, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 5.000 zł, oraz w tych sprawach publicznoprawnych, w których na zawarcie takich układów zezwalają przepisy obowiązujące,

12) decydowanie o przyjęciu darowizny i zapisu o wartości do 20.000 zł, oraz uczynieniu darowizny o wartości do 5.000 zł,

13) decydowanie o dokonaniu wydatku do sumy 50.000 zł, nie przewidzianego w budżecie bądź też uwzględnionego w niedostatecznej wysokości w przypadkach, gdy obowiązujące przepisy uprawniają Zarząd Miejski do takiej decyzji,

14) powoływanie i odwoływanie członków rad dzielnicowych, przewidzianych w art. 32 ust. (3),

15) inne sprawy, zastrzeżone do decyzji Magistratu w myśl przepisów ustawy niniejszej.

(2) Prezydent Miasta w sprawach, wymagających jego decyzji, może zasięgać opinii Magistratu.

Art. 49. (1) Magistrat, za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych, może udzielić Prezydentowi Miasta lub wiceprezydentom upoważnienia do decydowania w sprawach mniejszej wagi spośród objętych art. 48 ust. (1) pkt 4), 7), 8), 10) — 13). Upoważnienie to należy ogłosić w Dzienniku Zarządu m. st. Warszawy.

(2) Niezależnie od upoważnień, wymienionych w ust. (1), Magistrat może uchwałą, ogłoszoną w Dzienniku Zarządu m. st. Warszawy, upoważnić Prezydenta Miasta do wydawania decyzji również w innych sprawach, zastrzeżonych Magistratowi. Upoważnienie takie dotyczyć może jedynie poszczególnych spraw, umieszczonych na porządku obrad danego posiedzenia Magistratu albo też spraw jednego i tego samego typu, załatwianych na podstawie uchwalonych przez Magistrat zasad.

(3) Upoważnienie, wymienione w niniejszym artykule, może być przez Magistrat cofnięte lub zmienione.

Art. 50. (1) Do powzięcia uchwały przez Magistrat niezbędna jest obecność więcej niż połowy ogólnej liczby członków kolegium.

(2) Uchwały zapadają większością głosów obecnych. Przewodniczący bierze udział w głosowaniu.

(3) Prezydent Miasta obowiązany jest udzielać członkom Zarządu Miejskiego informacji i wyjaśnień w sprawach, dotyczących gospodarki miejskiej. Członkowie Zarządu Miejskiego mają prawo stawiać wnioski na posiedzeniach Magistratu.

(4) Członkowie Zarządu Miejskiego działają kolegialnie, jako Magistrat, są w wykonywaniu swych funkcji w kolegium niezawisli.

Art. 51. (1) Magistrat może powoływać komisje spośród swych członków z udziałem radnych, a w razie potrzeby również z udziałem innych mieszkańców miasta, posiadających prawo wybieralności na radnych miejskich.

(2) Komisjom z udziałem tylko członków Magistratu i radnych — Magistrat może powierzać na określony przez siebie przeciąg czasu decydowanie w niektórych sprawach, należących do jego kompetencji (art. 48), bądź też decydowanie we wszystkich lub niektórych sprawach, należących do kompetencji Magistratu, a odnoszących się do poszczególnych urzędów, zakładów i przedsiębiorstw miejskich. Komisje z udziałem także innych mieszkańców miasta mogą wyłącznie udzielać opinii i przygotowywać wnioski w sprawach administracji i gospodarki miejskiej, wymagających uchwały Zarządu Miejskiego lub decyzji Prezydenta Miasta.

(3) Przewodnictwo w komisjach, powołanych w myśl ust. (1), należy do Prezydenta Miasta lub wyznaczonego przez niego członka Zarządu Miejskiego.

Art. 52. (1) Zarząd Miejski, poza sprawami, zastrzeżonymi ustawą niniejszą kolegialnemu załatwieniu, działa jednoosobowo. W tym zakresie Prezydent Miasta działa samodzielnie pod osobistą odpowiedzialnością, przy pomocy innych członków Zarządu Miejskiego i pracowników miejskich.

(2) W przypadkach niecierpiących zwłoki dla uniknięcia szkody, jakiej mógłby doznać interes publiczny, a także dla uniknięcia niepowetowanej szkody dla interesu prywatnego, Prezydent Miasta jest obowiązany wydać decyzję również w sprawach, nie objętych upoważnieniem Magistratu, określonym w art. 49 ust. (1) i (2). Powinien jednak bezzwłocznie zwołać posiedzenie Magistratu celem uzyskania zatwierdzenia wydanej decyzji. W razie odmowy zatwierdzenia Prezydent Miasta cofnie decyzję, jeżeli nie została wykonana lub nie uprawomocniła się; jeżeli natomiast decyzja została wykonana lub uprawomocniła się, a dotyczy finansowej czy gospodarczej działalności miasta, Prezydent Miasta przesyła sprawę wraz z aktami w ciągu miesiąca od powzięcia uchwały przez Magistrat do Komisji Rewizyjnej.

Art. 53. (1) Prezydent Miasta jest przełożonym gminy m. st. Warszawy i kierownikiem administracji i gospodarki miejskiej.

(2) Prezydent Miasta jest zwierzchnikiem wiceprezydentów w zakresie ich urzędowania, jako zastępców i pomocników przełożonego gminy, oraz zwierzchnikiem pracowników miejskich.

(3) Urlopu udziela Prezydentowi Miasta Minister Spraw Wewnętrznych. Wiceprezydentom udziela urlopów Prezydent Miasta.

Art. 54. (1) Miasto reprezentuje wyłącznie Prezydent Miasta, jeżeli nie upoważni on

do tego innego członka Zarządu Miejskiego albo pracownika miejskiego.

(2) Zarząd Miejski działa na zewnątrz tylko przez Prezydenta Miasta i upoważnionych przez niego wiceprezydentów lub pracowników miejskich.

(3) Korespondencje i wszelkie dokumenty urzędowe Zarządu Miejskiego podpisuje Prezydent Miasta, który może upoważnić do podpisywania w swoim zastępstwie — ściśle określonych rodzajów pism i dokumentów urzędowych — wiceprezydentów oraz poszczególnych pracowników miejskich. Dokumenty, przez które miasto zaciąga zobowiązania, powinny być opatrzone urzędową pieczęcią Zarządu Miejskiego oraz podpisem Prezydenta Miasta, bądź innej osoby upoważnionej przez Prezydenta Miasta i jednego z członków Zarządu. W przypadku, gdy mandaty członków Zarządu Miejskiego uległy zawieszeniu lub wygasły, dokumenty powyższe w miejsce członka Zarządu Miejskiego podpisuje jeden z pracowników miejskich, upoważniony przez Magistrat. Wykaz osób, upoważnionych do podpisywania dokumentów, przez które miasto zaciąga zobowiązania, należy ogłaszać w Dzienniku Zarządu m. st. Warszawy.

(4) Prezydent Miasta wydaje Dziennik Zarządu m. st. Warszawy, w którym zamieszcza się uchwały i postanowienia organów miejskich, wymagające ogłoszenia w myśl przepisów ustawy niniejszej, oraz inne ogłoszenia, według zasad, ustalonych przez Radę Miejską. Na żądanie Ministra Spraw Wewnętrznych zamieszczone będą w Dzienniku Zarządu m. st. Warszawy decyzje i inne ogłoszenia, związane z wykonywaniem nadzoru.

Art. 55. Prezydent Miasta załatwia jednoosobowo i pod osobistą odpowiedzialnością wszelkie czynności Zarządu Miejskiego w zakresie, wskazanym w art. 6, przy pomocy wiceprezydentów i pracowników miejskich.

Art. 56. Organizację biur Zarządu Miejskiego normuje statut, uchwalony przez Magistrat i zatwierdzony przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Statut ten może nadać kierownictwu miejskich biur dzielnicowych charakter organu administracji I instancji, w sprawach, wymagających, w myśl przepisów instancyjnego załatwienia, a to w zakresie działalności miasta, unormowanym w art. 5 i 6. Władzą orzekającą w II instancji (odwoławczej) w tych sprawach będzie wówczas Prezydent Miasta, któremu wobec miejskich biur dzielnicowych przysługują również uprawnienia, przewidziane dla władz nadzorczych w myśl przepisów o postępowaniu administracyjnym.

Komisje Dyscyplinarne.

Art. 57. (1) Do czasu wydania w drodze ustawodawczej przepisów o odpowiedzialności

służbowej funkcjonariuszów w samorządzie terytorialnym — Zarządowi Miejskiemu służy władza dyscyplinarna nad pracownikami miejskimi według poniższych zasad.

(2) Władzę dyscyplinarną nad pracownikami miejskimi wykonywają komisje dyscyplinarne. Komisje dyscyplinarne orzekają w składzie sędziego, jako przewodniczącego, delegowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oraz 2 członków, powołanych przez Prezydenta Miasta, z których jeden powołany będzie z listy, ustalonej przez Prezydenta Miasta na podstawie spisów, przedłożonych przez pracownice związki (stowarzyszenia) zawodowe.

(3) Komisja Dyscyplinarna może nakładać następujące kary:

- 1) upomnienia,
- 2) nagany,
- 3) nagany obostrzonej grzywną do 100 zł,
- 4) pozbawienia prawa awansu na przeciąg 1 roku do lat 3,
- 5) odliczenia lat służby, jednak nie więcej jak 3,
- 6) obniżenia uposażenia, nie więcej jednak niż o 2 grupy,
- 7) przeniesienia w stan spoczynku bez zmniejszenia lub ze zmniejszeniem o 10 — 50% emerytury lub odprawy, jeżeli oskarżony miał do niej prawo,
- 8) wydalenia ze służby z utratą wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

(4) Oskarżenie przed Komisją Dyscyplinarną popierają rzecznicy dyscyplinarni, powołani przez Prezydenta Miasta spośród pracowników miejskich, o kwalifikacjach sędziowskich. Na wniosek rzecznika dyscyplinarnego Prezydent Miasta może umorzyć sprawę z braku podstaw oskarżenia.

(5) Oskarżony ma prawo przybrania sobie obrońcy spośród funkcjonariuszów samorządu terytorialnego lub państwowych, bądź też adwokatów.

(6) W razie pozbawienia praw do emerytury może być przez Magistrat — na wniosek Prezydenta Miasta — przyznane wdowie i sierotom, żonie i dzieciom zaopatrzenie do wysokości normalnej pensji statutem emerytalnym przewidzianej.

(7) Oskarżony może być zawieszony w urzędowaniu najdalej aż do prawomocnego zakończenia sprawy. Tryb zawieszenia i jego skutki określają osobne przepisy (art. 14 pkt 6).

Art. 58. (1) Rzecznikowi dyscyplinarnemu, a także skazanemu orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej służy w ciągu 14 dni po doręczeniu orzeczenia prawo wniesienia odwołania do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

(2) Wyższa Komisja Dyscyplinarna będzie powołana na zasadach i w trybie, przewidzianym w art. 57.

(3) Osoby, zasiadające w Komisji Dyscyplinarnej I instancji, nie mogą być powoływane w

tej samej sprawie do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Art. 59. Członkowie komisji dyscyplinarnej są w wykonywaniu swoich funkcji samodzielni i niezawisli.

Stosunki prywatnoprawne członków organów miasta z miastem.

Art. 60. (1) Członkowie organów miasta nie mogą wchodzić w stosunki prywatnoprawne z miastem.

(2) Jeżeli członek organu miasta wszedł w tego rodzaju stosunki w czasie sprawowania mandatu, mandat ten z samego prawa ulega zawieszeniu dopóki trwają te stosunki i dopóki rozrachunki z nich wynikające nie będą ostatecznie uregulowane.

(3) W sprawach, unormowanych przepisami ust. (1) i (2), stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 ust. (3).

(4) Jeżeli w sprawie interesowany jest materialnie członek organu miasta, nie może on być obecny przy rozważaniu sprawy i brać udziału w głosowaniu nad nią. Przepis ten stosuje się również, jeżeli interesowani są małżonek członka organu, jego krewni lub powinowaci pierwszych trzech stopni, osoby pozostające pod jego opieką, przysposabiający bądź przysposobiony, albo jeżeli chodzi o sprawę, w której pomiędzy członkiem organu a osobą trzecią zachodzi stosunek przedstawicielstwa, bądź zastępstwa prawnego.

(5) Uchwały organów miasta, powzięte w obecności osób, wymienionych w ust. (2) i (4), może Minister Spraw Wewnętrznych unieważnić.

(6) Przepisy artykułu niniejszego stosuje się odpowiednio do członków komisji, powołanych przez Radę Miejską, rady dzielnicowe i Zarząd Miejski.

Nadzór rządowy.

Art. 61. Nadzór nad działalnością organów miasta sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 62. (1) Minister Spraw Wewnętrznych oraz w porozumieniu z nim inni właściwi ministrowie mają prawo dokonywać inspekcji urzędów, przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urządzeń miejskich, w tej liczbie i tych, które mają odrębną osobowość prawną, badać na miejscu i poddawać rewizji całokształt oraz poszczególne działy gospodarki miejskiej, tak pod względem legalności, jak i celowości, a ponadto mogą na miejscu lub przez żądanie nadesłania akt wejść w tok załatwiania poszczególnych spraw. O wyniku inspekcji lub rewizji władza,

która jej dokonała, zawiadomi Radę Miejską najpóźniej w ciągu 60 dni po ukończeniu inspekcji lub rewizji.

(2) W przypadkach, wymienionych w ust. (1), Prezydent Miasta jest obowiązany udostępnić właściwym władzom, ich organom i delegatom księgi i dokumenty oraz dopuścić ich do rewizji kas, ksiąg, składów i innych urządzeń, jak również udzielić wszelkiej pomocy i wyjaśnień.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych oraz w porozumieniu z nim inni ministrowie mogą delegować swego przedstawiciela na posiedzenie organów miasta, tudzież wyłonionych przez nie komisji, z wyjątkiem komisji dyscyplinarnych. Osoby delegowane mają prawo żądać wyjaśnień co do gospodarki miasta oraz działalności poszczególnych jego organów.

Art. 63. (1) Nieważne są postanowienia organów miasta i powołanych przez nie komisji oraz postanowienia organów tymczasowych, powzięte z naruszeniem obowiązujących przepisów.

(2) Postanowienia, wymienione w ust. (1), Prezydent Miasta jest obowiązany zawiesić i przesłać bezzwłocznie Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który orzeka o ich ważności.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych może również z urzędu powziąć decyzję o unieważnieniu postanowień, wymienionych w ust. (1), nie wyłączając postanowień Prezydenta Miasta.

Art. 64. Magistrat z urzędu lub na wezwanie Ministra Spraw Wewnętrznych wstrzyma w ciągu 14 dni wykonanie uchwały Rady Miejskiej, która zdaniem Magistratu lub Ministra Spraw Wewnętrznych jest niewykonana lub sprzeczna z interesem miasta. To samo prawo ma Prezydent Miasta w stosunku do uchwał Magistratu. Wstrzymana w powyższy sposób uchwała staje się ważna, jeżeli ten sam kolegialny organ miasta poweźmie ją ponownie większością $\frac{2}{3}$ głosów ustawowej liczby członków na najbliższym posiedzeniu, na które sprawa ta powinna być wniesiona.

Art. 65. (1) Uchwały Rady Miejskiej w sprawach — wymienionych w art. 14 ust. (1) pkt 4) — 8) i 17 — zbycia, oddania w zastaw, obciążenia praw i nieruchomości, gdy wartość przedmiotu aktu przewyższa 100.000 złotych, zaciągnięcia pożyczki, przyjęcia lub uczynienia darowizny ponad sumę 100.000 złotych oraz uchwały Magistratu, w sprawach, wymienionych w art. 48 ust. (1) pkt 4) — 6), uzyskują moc prawną po zatwierdzeniu ich przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych wyda decyzję w przeciągu 60 dni po dniu nadesłania uchwały. Stosuje się tu odpowiednio przepisy art. 39 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454).

(3) Poza przypadkami, przewidzianymi w ust. (1), zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wymagają uchwały podejmowane po rozwiązaniu Rady Miejskiej w trybie określonym w art. 71 ust. (3) i (5), dotyczące spraw, wymienionych w art. 14 ust. (1) pkt 9), 10), 12), 13), 15), 18) i 19), oraz podejmowane po rozwiązaniu Magistratu decyzje w sprawach, wymienionych w art. 48 ust. (1) pkt 8) i 9).

Art. 66. Jeżeli Rada Miejska nie wstawia do budżetu lub nie uchwała poza nim wydatku, który miasto obowiązane jest pokryć w myśl istniejących aktów ustawodawczych lub umów, wydatek ten może wstawić do budżetu Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, wskazując sposób pokrycia tego wydatku.

Art. 67. Minister Spraw Wewnętrznych może wezwać Zarząd Miejski do dokonania w określonym terminie wydatku, do pomiesienia którego miasto jest obowiązane na podstawie przepisów ustawowych i który wstawiony został do budżetu miejskiego. W razie bezskuteczności wezwania Minister Spraw Wewnętrznych może wydać na koszt miasta niezbędne zarządzenia i zająć w tym celu odpowiednią, określoną przez siebie część dochodów miasta.

Art. 68. (1) Członek Zarządu Miejskiego może być złożony z urzędu, jeżeli:

- 1) ze szkodą dla interesu publicznego nie wykonywa ciążących na nim obowiązków, bądź też spełnia je niedbale lub nieudolnie,
- 2) postępuje w sposób, obniżający powagę i zaufanie, jakiego wymaga zajmowane przezeń stanowisko.

(2) Ławników miejskich składa z urzędu Minister Spraw Wewnętrznych, Prezydenta Miasta i wiceprezydentów — Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

(3) Władze wydają decyzje w sprawach, przewidzianych w ust. (1), po przeprowadzeniu — przez urzędnika, wyznaczonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych — postępowania wyjaśniającego, kierując się zasadami, zawartymi w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341). W toku postępowania tego należy dać stronie możliwość złożenia wyjaśnień i przedstawienia dokumentów oraz przesłuchać świadków, wskazanych przez stronę w celu ustalenia, związanych bezpośrednio ze sprawą okoliczności faktycznych. Interesowanego należy zawiadomić o terminie przesłuchania świadków; ma on prawo być obecny przy przesłuchaniu i może świadkom zadawać pytania, ma ponadto prawo przybrać sobie w toku postępowania obrońcę spośród członków organów lub pracowników związku samorządu terytorialnego, bądź też spośród funkcjonariuszów państwowych albo adwokatów.

(4) Przed wydaniem decyzji w sprawie złożenia z urzędu powinien interesowany mieć możność złożenia osobiście Ministrowi Spraw Wewnętrznych ustnych wyjaśnień co do okoliczności faktycznych, które mają służyć za podstawę do wydania decyzji. Przy składaniu tych wyjaśnień interesowany nie może korzystać z obrońcy.

(5) Decyzja władz orzekających w sprawie złożenia z urzędu członka Zarządu Miejskiego powinna zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie.

(6) W razie złożenia członka Zarządu Miejskiego z urzędu następuje nowy wybór, przy czym co do terminu zarządzania nowych wyborów stosuje się odpowiednio przepisy art. 42 ust. (5).

Art. 69. (1) W przypadku, gdy przeciwko członkowi Zarządu Miejskiego wszczęto postępowanie karro-sądowe lub dochodzenie służbowe w sprawie złożenia go z urzędu, właściwa władza ma prawo zawiesić go w pełnieniu służby, jeżeli ze względu na rodzaj i doniosłość zarzucanego mu przestępstwa lub naruszenia obowiązków służbowych wskazane jest usunięcie go od wykonywania obowiązków służbowych. W przypadku zarządzania względem powyższej osoby tymczasowego aresztowania należy zawiesić ją w pełnieniu służby.

(2) W razie zawieszenia w sprawowaniu mandatu w myśl przepisów art. 12 ust. (2), art. 41 ust. (1) lub wszczęcia przeciwko zawieszonemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo, zagrożone karami dodatkowymi, przewidzianymi w §§ 1 lub 2 art. 47 kodeksu karnego, właściwa władza może na czas zawieszenia ograniczyć uposażenia Prezydenta Miasta i wiceprezydentów najwyżej do połowy, począwszy od dnia 1 miesiąca następującego po zawieszeniu. Jeżeli Prezydenta Miasta lub wiceprezydenta skazano prawomocnym wyrokiem na kary powyższe, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej. W tych przypadkach nie służy mu również prawo do otrzymania części wstrzymanego uposażenia.

(3) Do orzekania o zawieszeniu członka Zarządu Miejskiego w sprawowaniu mandatu i ograniczeniu wynagrodzenia służbowego, powołane są: w stosunku do Prezydenta Miasta — Rada Ministrów, a w przypadku przewidzianym w zdaniu ostatnim ust. (1) Minister Spraw Wewnętrznych, zaś w stosunku do wiceprezydentów i ławników — Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 70. (1) Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych może rozwiązać Magistrat i Radę Miejską równocześnie, albo też każdy z tych organów oddzielnie, jeżeli:

1) wskutek przekroczenia właściwości lub innego istotnego naruszenia obowiązujących

przepisów albo statutów miejskich dany organ naraża na szkodę interes publiczny,

2) wskutek bezczynności, bądź też niedolnego lub niedbałego wykonywania ciężkich na nim zadań, organ naraża miasto na straty materialne, bądź też powoduje w gospodarce miejskiej istotne nieprawidłowości,

3) organ dopuszcza się albo toleruje wśród swych członków liczne wystąpienia, które uwłaczają powadze lub obniżają zaufanie, jakie posiadać powinny organa administracji miasta.

(2) Przepisy powyższe stosuje się wówczas, gdy dany organ pomimo wezwania ze strony Ministra Spraw Wewnętrznych nie usunie stwierdzonych przez niego uchybień, braków i nieprawidłowości w wyznaczonym terminie lub pomimo upomnienia nie zaniecha niewłaściwego postępowania. Rozwiązanie Rady Miejskiej powoduje jednoczesne rozwiązanie rad dzielnicowych.

(3) Rada Miejska może być rozwiązana, niezależnie od przyczyn, przewidzianych w ust. (1), jeżeli w ciągu jej kadencji liczba radnych zmniejszy się o 25%.

(4) Decyzje, powzięte w myśl ust. (1) i (3), powinny być wydawane w formie umotywowanych zarządzeń. Podlegają one natychmiastowemu wykonaniu, dany jednak organ może po jego rozwiązaniu odbyć jedno posiedzenie tajne, wyłącznie tylko w celu przyjęcia decyzji Rady Ministrów do wiadomości lub powzięcia uchwały w sprawie podjęcia środków prawnych przeciwko tej decyzji i powołania w tym celu pełnomocników. Prawo podjęcia środków prawnych nie służy radom dzielnicowym, rozwiązaniem wskutek rozwiązania Rady Miejskiej.

Art. 71. (1) Przed upływem roku od daty rozwiązania Rady Miejskiej, Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi przeprowadzenie nowych wyborów.

(2) W sprawie terminów zarządzania nowych wyborów do Rady Miejskiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 42 ust. (5).

(3) W razie rozwiązania Rady Miejskiej, a nierozwiązania Magistratu zakres działania Rady Miejskiej, z wyjątkiem spraw wymienionych w art. 4, 14 ust. (1) pkt 2), 3), 5) — 7), 20), art. 22, 32 ust. (5), art. 34, 38 — przechodzi na Magistrat (art. 48).

(4) W razie rozwiązania Rady Miejskiej i Magistratu, a niezarządzenia nowych wyborów do Rady Miejskiej przed upływem 3 miesięcy od daty jej rozwiązania — Rada Ministrów ustanowi Tymczasową Radę Miejską. Członków Tymczasowej Rady Miejskiej powołuje Minister Spraw Wewnętrznych spośród osób, posiadających prawo wybieralności na radnych miejskich.

(5) W razie rozwiązania Rady Miejskiej i Magistratu zakres działania Rady Miejskiej w granicach, ustalonych w ust. (3),

przechodzi na kolegium, złożone z Prezydenta Miasta i wiceprezydentów, jeżeli Prezydent i co najmniej trzech wiceprezydenci sprawują swe mandaty. W tym przypadku Tymczasowa Rada Miejska pełni jedynie funkcje opiniodawcze. Przy mniejszym składzie kolegium zakres działania Rady Miejskiej w granicach ustalonych w ust. (3), przechodzi na Tymczasową Radę Miejską, a do czasu jej powołania na Prezydenta Miasta.

(6) Uprawnienie się wyborów do nowej Rady Miejskiej powoduje z samego prawa wygaśnięcie uprawnień Tymczasowej Rady Miejskiej. Poszczególnych członków Tymczasowej Rady Miejskiej Minister Spraw Wewnętrznych może odwołać w każdym czasie. Do członków Tymczasowej Rady Miejskiej nie stosuje się przepisu art. 23.

Art. 72. (1) Rozwiązanie Magistratu powoduje utratę mandatów ławników. Prezydent Miasta i wiceprezydenci pozostają na stanowiskach, jeżeli nie zostaną złożeni z urzędu w trybie, określonym art. 68.

(2) W razie rozwiązania Magistratu, a nierozwiązania Rady Miejskiej, wybory brakujących członków Zarządu Miejskiego nastąpią najpóźniej w ciągu 2 miesięcy po upływie terminów, określonych art. 42 ust. (5). Jeżeli zaś Rada Miejska jest również rozwiązana, wybory odbędą się w ciągu 3 miesięcy od dnia ukonstytuowania się nowej Rady Miejskiej.

(3) Po rozwiązaniu Magistratu w sprawach, zastrzeżonych Magistratowi, działa kolegium, złożone z Prezydenta Miasta i wiceprezydentów, jeżeli co najmniej 3 wiceprezydentów pozostaje na swych stanowiskach. W innych przypadkach zakres działania Magistratu przechodzi na Prezydenta Miasta.

Art. 73. (1) W przypadku, gdy mandat Prezydenta Miasta wygaś, Prezydent Miasta sam go złożył, bądź go utracił, jest zawieszony lub nie może pełnić funkcji z powodu choroby, czasowej nieobecności, czy też innej przyczyny, a również nie urzęduje żaden z wiceprezydentów — Rada Ministrów powołuje tymczasowego Prezydenta Miasta, na którego przechodzi zakres działania Prezydenta Miasta.

(2) Tymczasowego wiceprezydenta może powołać Minister Spraw Wewnętrznych, gdy zwolni się stanowisko wiceprezydenta wskutek wygaśnięcia, złożenia lub utraty mandatu, a Rada Miejska jest rozwiązana. Może to nastąpić również, gdy wiceprezydent jest zawieszony w sprawowaniu mandatu niezależnie od tego, czy Rada Miejska jest rozwiązana.

(3) Tymczasowy Prezydent Miasta i tymczasowi wiceprezydenci zostają odwołani w razie uprawnomocnienia się wyboru Prezydenta Miasta i wiceprezydentów oraz w przypadku przywrócenia do urzędowania Prezydenta Mia-

sta, czy też wiceprezydentów wskutek cofnięcia zawieszenia lub powrotu do urzędowania wskutek ustania przeszkód, które je uniemożliwiły. Władza, która powołała tymczasowego Prezydenta Miasta i tymczasowych wiceprezydentów, może ich w każdym czasie odwołać.

Art. 74. (1) Uposażenie tymczasowego Prezydenta Miasta i tymczasowych wiceprezydentów wyznacza z funduszy miasta Minister Spraw Wewnętrznych w granicach norm rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 118, poz. 1073) z uwzględnieniem dodatku funkcyjnego, uchwalonego ostatnio dla Prezydenta Miasta i wiceprezydentów.

(2) W przypadku odwołania tymczasowego Prezydenta Miasta lub tymczasowego wiceprezydenta otrzymują oni trzymiesięczną odprawę z funduszy miejskich, jeżeli nie służy im prawo powrotu do służby państwowej lub służby w instytucjach prawa publicznego.

Art. 75. Osobom interesowanym służy prawo wniesienia odwołania od decyzji lub uchwały Rady Miejskiej lub Zarządu Miejskiego, naruszającej ich prawa lub prawnie chronione interesy, w ciągu 14 dni do Ministra Spraw Wewnętrznych, a w przypadkach przewidzianych w zdaniu ostatnim art. 56, — do Prezydenta Miasta, jeżeli roszczenie nie podlega rozpatrzeniu na drodze postępowania sądowego.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 76. W ciągu 2 lat od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, Rada Ministrów po wysłuchaniu opinii Rady Miejskiej oraz organów stanowiących innych interesowanych jednostek samorządu terytorialnego może przeprowadzić jednorazowo zmianę granic miasta. W tym przypadku stosuje się odpowiednio przepisy art. 3 ust. (3) — (5).

Art. 77. Tymczasowe organa ustrojowe miasta, powołane na podstawie przepisów, wymienionych w art. 79 pkt 3), działają w dotychczasowym zakresie do czasu ukonstytuowania się Rady Miejskiej, wybranej po wejściu w życie ustawy niniejszej, po czym do czasu ukonstytuowania się nowego Zarządu Miejskiego, pełnią jedynie funkcje Zarządu Miejskiego.

Art. 78. (1) Przepisy ustawy niniejszej nie naruszają mocy obowiązującej dotychczasowych przepisów szczególnych — w sprawach związków międzykomunalnych, szkolnych, opieki społecznej, sanitarnych, przemysłowych, budowlanych, drogowych, wodnych, zatwierdzenia fundacji, darowizn, zapisów i innych — zastrzegających władzom właściwym prawo decyzji

w stosunku do uchwał i postanowień organów miasta oraz inne uprawnienia nadzorcze. Również pozostają w mocy dotychczasowe uprawnienia władz skarbowych i nadzorczych w sprawach budżetowych i finansowych.

(2) Przy wydawaniu decyzji w sprawach, o których mowa w ust. (1), stosuje się odpowiednio przepisy art. 65 ust. (2).

Art. 79. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc w stosunku do gminy m. st. Warszawy wszelkie przepisy prawne, dotyczące spraw, unormowanych ustawą niniejszą. W szczególności tracą moc obowiązującą:

1) dekret Naczelnika Państwa z dnia 4 lutego 1919 r. o samorządzie miejskim (Dz. P. P. P. Nr 13, poz. 140),

2) ustawa z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorial-

nego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294), z wyjątkiem przepisów art. 68,

3) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. o tymczasowych organach ustrojowych gminy miasta st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 778) z późniejszymi zmianami.

Art. 80. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 81. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie 30 dni po dniu jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych:
Sławoj Składkowski